

Voormalige stortplaatsen in provincie Gelderland

Deze notitie beschrijft wat een 'voormalige stortplaats' is en welke regels voor het gebruik van de locatie kunnen gelden. De terminologie en wetgeving is in de loop der jaren veranderd. Met onderstaande toelichting kunnen ook conclusies uit oudere rapportages makkelijker worden geïnterpreteerd.

Wat is een voormalige stortplaats?

In Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen:

- Wm stortplaatsen en baggerstortlocaties: stortplaatsen waar na 1 september 1996 nog is gestort. De Wet milieubeheer is hier van toepassing. De Wm stortplaatsen hebben een provinciale milieuvergunning en na sluiting is de provincie verantwoordelijk voor de nazorg. Deze stortplaatsen worden in deze notitie niet verder behandeld.
- Voormalige stortplaatsen: stortplaatsen waar het storten al was beëindigd voor 1 september 1996. De Wet bodembescherming of de Omgevingswet is hier van toepassing. De eigenaar is verantwoordelijk voor de locatie en de eventuele nazorg.

In Gelderland liggen ruim 790 voormalige stortplaatsen die samen 920 hectare ruimte in beslag nemen. De voormalige stortplaatsen liggen verspreid binnen de provincie, maar vele liggen rond de Veluwe en in de uiterwaarden. Dit komt omdat hier van oudsher ontgravingen voor zand of kleiwinning plaatsvonden. De ontstane gaten werden na afloop vaak gebruikt om afval te storten. Het gestorte afval kan bestaan uit bouwafval, huishoudelijk afval, bedrijfsafval of een combinatie van deze soorten. Lagen met afval werden vaak afgewisseld met lagen met zand of klei. De meeste voormalige stortplaatsen zijn uiteindelijk afgedekt met een laag grond.

Onderzoek naar voormalige stortplaatsen

De eerste onderzoeken naar bodemverontreinigingen zijn eind jaren '80 uitgevoerd in het kader van de Interimwet Bodemsanering (IBS)¹. Daarbij is ook naar voormalige stortplaatsen gekeken. Structureel landelijk onderzoek naar stortplaatsen is tijdens de Wet bodembescherming (opvolger van de IBS) gestart met NAVOS². In eerste instantie is eind jaren '90 een verkennend onderzoek³

¹ *Interimwet Bodemsanering (IBS)*: Dit wettelijk kader was van 1983 tot 1997 de voorloper van de Wet bodembescherming. In deze periode zijn in opdracht van de overheid al enkele grootschalige onderzoeken uitgevoerd naar voormalige stortplaatsen.

² *Nazorg Voormalige Stortplaatsen (NAVOS)*: Een landelijk onderzoeksprogramma rond de problematiek van voormalige stortplaatsen.

uitgevoerd dat bestond uit een archiefonderzoek en een veldbezoek. Met deze gegevens werd bepaald of er een mogelijk gevaar voor de directe omgeving van de stortplaats aanwezig was en of een bodemonderzoek nodig was. Uiteindelijk zijn 796 voormalige stortplaatsen in Gelderland vastgesteld. De provincie heeft alleen een regisserende onderzoeksrol gehad en was niet verantwoordelijk voor het vervolg, dat lag bij de eigenaar van de locatie.

In fases is gekeken naar:

- de kwaliteit van het grondwater⁴
- de kwaliteit en dikte van de (af)deklaag die boven op de stortplaatsen was aangebracht⁵. Een deklaag is een afdekkende laag grond op de stortplaats, die idealiter 1 m of dikker is en een kwaliteit heeft die past bij het bodemgebruik, maar in de praktijk een wisselende dikte en kwaliteit kan hebben.

Vervolgens zijn in 2005 en 2006 de locaties beoordeeld en zijn de resultaten met conclusies naar de toenmalige eigenaar gestuurd. Bij de meeste stortplaatsen blijkt de deklaag en/of het grondwater in meer of mindere mate beïnvloed te zijn door verontreinigende en overige stoffen:

- In één geval bleek dat risico's voor de directe omgeving van de stortplaats niet uit te sluiten waren. Deze stortplaats (een picknickplek) is dan ook direct gesaneerd door de eigenaar.
- Bij geen van de andere voormalige stortplaatsen bleken onaanvaardbare situaties te zijn aangetroffen die op korte termijn een sanering noodzakelijk maakten.
- Op veel locaties bleek dat de deklaag niet optimaal was (dunner dan een meter en/of verontreinigd), maar actuele onaanvaardbare risico's waren er niet. De aanpak en verbetering van die deklaag kon de eigenaar daarom wachten tot een 'natuurlijk moment', bijvoorbeeld bij herontwikkeling of functieverandering.
- Op veel locaties bleek het grondwater beïnvloed door de aanwezigheid van de stortplaats, maar niet dusdanig dat er een sanering uitgevoerd zou moeten worden.

Naast genoemde onderzoeken zijn, door eigenaren of gemeenten, op verschillende locaties ook bodemonderzoeken uitgevoerd met het oog op herontwikkeling of functieverandering. Geen van de nieuwe bodemonderzoeken heeft een ander beeld opgeleverd ten aanzien van het voorkomen van risico's voor mens of milieu.

Wetgeving voormalige stortplaatsen

Van 1997 tot 2023 werd onderzoek en sanering van verontreinigde locaties uitgevoerd onder de Wet bodembescherming (Wbb). De Wbb is op 1 januari 2024 geëindigd en vanaf die datum geldt de Omgevingswet. Voor voormalige stortlocaties waar onder de Wbb een procedure heeft gelopen kan het zijn dat de Wbb nog via het overgangsrecht van toepassing is. Daarvoor is de provincie het bevoegd gezag. Als er geen sprake is van overgangsrecht zullen nieuwe initiatieven zoals het graven in de bodem of het bouwen van woningen op locaties van een voormalige stortplaats met de bodemregels van de Omgevingswet moeten plaatsvinden. Daarvoor is de gemeente het bevoegd gezag.

³ *Verkennd Onderzoek Stortplaatsen (VOS)*: Een archiefonderzoek en een veldbezoek op basis waarvan bepaald werd of er een mogelijk gevaar voor de directe omgeving van de stortplaats aanwezig was en of een bodemonderzoek nodig was.

⁴ *MonitoringsOnderzoek Voormalige Stortplaatsen (MOVOS)*: Na het plaatsen van peilbuizen om grondwater te bemonsteren, is in meerdere rondes de kwaliteit van het grondwater gemeten.

⁵ *Deklaag Onderzoek Voormalige Stortplaatsen (DOVOS)*: Met het uitvoeren van boringen, verspreid over de locatie, is de dikte van de deklaag gemeten. Met laboratoriumanalyses van enkele mengmonsters op de aanwezigheid van verontreinigende stoffen is een indicatie gekregen van de kwaliteit van de deklaag.

In het bodeminformatiesysteem en op termijn via het Digitaal Stelsel Omgevingswet is te achterhalen voor welke locaties nog overgangsrecht Wbb van toepassing is. De omgevingsdienst kan hierover ook informatie verschaffen.

Wat moet ik doen als eigenaar?

De eigenaar van een perceel waarop een voormalige stortplaats ligt, is verantwoordelijk voor het veilige gebruik van de locatie en voor het omgaan met eventueel vrijkomend materiaal bij werkzaamheden. Bij het graven in de deklaag of in het onderliggende stortmateriaal komt materiaal vrij. Wanneer dat materiaal wordt hergebruikt of afgevoerd moet daarvan de kwaliteit worden bepaald. Bij een functieverandering van het terrein is een beoordeling van de kwaliteit van de bodem nodig om te weten of er geen blootstelling aan bodemverontreiniging plaatsvindt bij het nieuwe beoogde gebruik. Bij het onttrekken van grondwater is het gebruik van dat water de eigen verantwoordelijkheid en voor het eventueel lozen van dat water moet de initiatiefnemer voldoen aan daarvoor geldende regels van gemeente of waterschap.

Informatie over locaties

De provincie, gemeenten en omgevingsdiensten in Gelderland houden informatie over locaties met een bodemverontreiniging bij in het Bodeminformatiesysteem. Informatie kan worden geraadpleegd via de [website van de provincie “kaarten en cijfers, kaarten per thema, bodemverontreiniging”](#). Bedacht dient te worden dat deze informatie vaak op oude onderzoeken is gebaseerd. Bij nieuwe bouw- en graafactiviteiten in grond en bij grondwateronttrekkingen zal het daarom meestal nodig zijn om bodemonderzoek te doen. Voor vragen hierover kunt contact opnemen met de Omgevingsdienst in uw regio.